

zvláštní koncesované nebo řemeslné živnosti. Podle toho mohou dotyční žadatelé o koncesi, jakmile této nabyli, dopravovati při pohřbu na vlastních povozech truchlící pozůstalé. (Obch. a živnost. kom. ve Vídni.) Podniky pohřební jsou co do používání kovových a dřevěných rakví, kteréž dodávají u výkonu své koncese, poukázány na dotyčné výrobce a nemají práva zhotovovati samy rakve nebo je dáti natíratí a lakovati svými pomocníky; naopak sluší obrátiti se s pracemi těmito na dotyčné řemeslníky. Neboť nepřisluší dle povahy věci podnikům pohřebním právo vyhrazené podnikatelům živností v tom záležející, aby mohli ku provedení vlastních výrobků zaměstnati pomocníky jiných živností, jelikož podnik pohřební jeví se být podnikem s právy určitě ohraničenými, dodávání rakví se jen prostředkuje a právo vésti obchod rakvemi nelze rozšířiti na živnostenskou výrobu. Mělo-li by průchod opačné pojímání, stihlo by podnikatele živnosti nezákonné obmezení jich živnostenských práv (rozhod. min. vnitra ve shodě s min. obchodu 1888 č. 15313 a dobrozdání obchod. a živnostenské komory v Chebu).

### Podniky veřejně účtující a jich zdanění.

Nový zákon říšský o přímých daních osobních ze dne 25. října 1896 č. 220 ř. z. hlava II. a prováděcí nařízení k zákonu tomuto ze dne 25. května 1897 č. 124 ř. z. upravují zvláštním způsobem berní povinnost podniků, které povinny jsou vydávati účty veřejné. Podstatná ustanovení citovaných zákonů jsou následující:

#### A) Podmět berní.

##### I. Podniky dani podrobené.

Podle § 83 cit. zák. ze dne 25. října 1896 II. hlava podléhá zvláštní dani výdělkové každý, kdo v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených provozuje podnik veřejným účtováním povinný. Podniky veřejně účtujícími jsou pak takové podniky, při nichž podnikatel zákonem nebo stanovami vázán jest vydávati občas účty tím způsobem, že účty ty prozkoumají se a uveřejní ve valné hromadě účastníků podnikových, pokud se týká, uveřejní se v listech, nebo předloží se ku prozkoumání a schválení orgánů povolaných ku ochraně veřejných zájmů ku př. úřadu státnímu, samosprávnému, kterýž radí se pravidelně ve veřejném zasedání (ministerstvo, místodržitelství, okresní hejtmanství, říšská rada, zemský sněm atd.). Podniky takovými jsou:

1. podniky výdělkové a to zejména: všechny vlastní společnosti výdělkové jako: společnosti akciové, komanditní společnosti na akcie, těžířstva, pojišťovny kromě pojišťoven vzájemných, veřejné ústavy úvěrní, státní železnice, společenstva výdělková a hospodářská, která obchody své rozšiřují i na nečleny, konečně i spolky založené i na jiných právních základech, pokud jen vyhovují podmínkám dole vytčeným; tak ku př. náleží sem spolky založené dle zákona ze dne 15. listopadu 1867 č. 134 ř. z.;

2. podniky obecně prospěšné a sdružení na hospodářské svépomoci se zakládající, jako společenstva výdělková a hospodářská, která obchody své obmezují jen na své členy, jinaké spolky dle zásady vzájemnosti zřízené, spořitelny a jisté záložny;

5. veřejnoprávní korporace (jako stát, země, obce atd.), dále majetky jistému účelu věnované jako veřejné fondy, nadace a pod (§ 83 cit. zák. a čl. I. cit. nař.)

Vypočtení toto není taxativné; nelzeť ani všech případů dopodrobna uvést pro rozmanitost předmětů, ke kterým nutno zde přihlídati, nýbrž vždy rozhodnouti jest v každém případě zvlášť, náleží li pod tato ustanovení. Podotknouti sluší, že podle výslovného předpisu § 83 citov. zákona z roku 1896 II. hl. podléhají dani i takové podniky, které jsou předem (jako společenstva výdělková a hospodářská a spořitelny) k tomu určeny, aby sledovaly i jiné účely (na př. aby zvýšen byl úvěr členů nebo jich spořivost vůbec), avšak podle své organisace nevyklučují naprosto, aby docíleno bylo provozovacího přebytku z jich podniku (na př. z poskytování úvěru). Nepočítají se sem však spolky vzdělávací, zábavné, dobročinné a pod., které nabývají prostředků k účelům svým z příspěvků členských, ze sbírek, darů nebo toliko z příležitostných právních jednání a to ani tehdy, když k účelům spolkovým činí úplatná jednání právní, která by sama o sobě mohla založiti povinnost berní; náležitostí jest, aby při tom nedocílovalo se zisku t. j. přebytků provozovacích. Tak tomu ku př. jest při spolcích, které mají za účel ku př. úplatně ošetřovati nemocné, rekonvalescenty, hluché, slepé atd., nebo vyučovati ručním pracím, hudbě atd. za úplatu uhražující skutečný náklad, které tedy jsou odkázány co do úhrady vzniklých výdajů provozovacích na jiné příjmy spolkové.

Rovněž jsou daně prosty vlastní ústavy (správní ústavy) veřejných korporací veřejnému blahu věnované jako invalidovny, nemocnice, zemské blazince, městské chudobince atd., ač ústavy ty po případě povinny jsou veřejným účtováním. Podobně nejsou dani dle cit. zák. podrobeny podniky, které provozuje stát na základě státních práv výsostních nebo k účelům správy veřejné; jsou tedy daně prosty továrny tabákové, solné doly, ústavy poštovní a telegrafní, dvorní a státní tiskárna, ústavy k vyrábění látky očkovací, kliniky a nemocnice atd. V případech pochybných mohou si berní úřady vyžádati rozhodnutí ministerstva financí.

Poznamenati jest, že podniky shora v odst. 1 a 2 uvedené podrobeny jsou zvláštní dani výdělkové ve smyslu cit. zák. celým svým jměním a příjmem; u podniků pod č. 3 jmenovaných podléhá této dani jenom ta část jmění a příjmů, která slouží účelům podniku resp. která pochází z podniku takového. Má-li tedy na př. veřejný fond nebo nadace vedle takovýchto podniků (továren, pil, dolů, lomů) ještě jiný majetek (pozemky, domy, cenné papíry atd., které neslouží ku provozování podniků svrchu dotčených), podléhá dani jen co do ryziho výnosu podniku.

Jsou tudíž veškeré podniky veřejným účtováním povinné — až na výjimky shora naznačené — podrobeny dani výdělkové dle zákona ze dne 25. října 1896. Zdaněny jsou proto i spořitelny, které dosud byly podrobeny dani z příjmu třídy III, vzájemně pojišťovací a zaopatřovací ústavy, dále výdělková a hospodářská společenstva a záložny, které dosud byly zdaněny podle zákona ze dne 27. prosince 1880 č. 151 ř. z., pokud se týká ze dne 14. dubna 1885 č. 43 ř. z. a ze dne 24. března 1893 č. 40 ř. z.; zejména nebudou podrobeny dani důchodové jednotlivé části výtěžku na základě přiznání.

Jakkoli podrobeny jsou veškeré podniky veřejným účtováním povinné jednotnému zákonu, nejsou odstraněny úlevy poskytnuté jednotlivým kategoriím těchto podniků; naopak zákon zachovává je v rozsahu značně rozšířeném pro celou řadu podniků; příslušné úlevy budou později vyloženy (cit. prov. nař.).

## II. Osvobození.

Zákon osvobozuje od daně této:

1. podniky, které na základě některého platného zákona zvláštního jsou na jistý čas osvobozeny od dosavadní daně z výdělku a z příjmu; podniky ty mají po dobu dočasného osvobození platiti daně zákonem ze dne 25. října 1896 stanovené v tom obnosu, který jim v roce před působností tohoto zákona byl předepsán na dani z výdělku s přírážkou mimořádnou. Osvobození dočasné od daně z výdělku vydobyté již má pro neprošlou ještě dobu osvobození ten účinek, že z daně, která bude předepsána podniku podle této hlavy, odepsán bude obnos rovnající se dani výdělkové tomuto podniku až doposud předpisované bez přírážky mimořádné (§ 84 cit. zák.);

2. spolky a společenská sdružení nesměřující ku výdělku, založená na základě vzájemnosti, jakož i od veřejných korporací neb od podnikatelů pro jich zřízence založené fondy, jichž statutárním úkolem jest pojišťování nemocenské, náhrady úrazové, platy invaliditní, starobní, vdovské a sirotčí, pohřebné nebo poskytování podpory veřejným a soukromým úředníkům, zřízencům, sluhům, dělníkům, tovaryšům, učnům a čeledi a to i tenkrát, když od nečlenů dostávají příspěvky a dary. Ministr financí rozříziti může tutéž výhodu i na sdružení podobná, jejichž členové zcela nebo z části mají zaměstnání jiné (na př. menší živnostníci, rolníci atd.), vyhledává-li toho veřejný, dobročinný neb obecně prospěšný účel, a jestliže částky jednotlivým účastníkům pojištěné nepřevyšují sumu, které jim dle jich stavu potřebí jest;

3. c. k. poštovská spořitelna ve smyslu čl. 21 zákona ze dne 28. května 1882 č. 56 ř. z.

4. záložny na základě zvláštních zákonů zemských z kontribučenských a berních peněžních fondů vzniklé, obmezují-li obchody své nejen dle stanov, ale i ve skutečnosti na zužitkování svých vlastních kapitálů;

5. úvěrní a záloženské spolky (pokladny pro úspory a půjčky), jichž stanovy vyhovují požadavkům § 1 zákona ze dne 1. června 1889 č. 91 ř. z. (t. zv. záložny Raiffeisenovy), t. j. když podle stanov

*aa)* ručení společenstev jest neobmezené;

*bb)* působnost spolku vztahuje se na menší okres (na jednu nebo více sousedních obcí místních);

*cc)* závodní podíl nepřesahuje 25 zl. a jsou-li závodní podíly buď nezúročné nebo jsou-li sice zúročné, avšak nikoli vyšší měrou než-li vklady úsporné;

*dd)* přebytky přikazují se rezervnímu fondu (spolkovému kapitálu), na němž členové podílu nemají;

*ee)* když půjčky poskytují se toliko vlastním členům, při čemž vyloučeno vydávání směnek;

*ff)* míra úroková z půjček i s vedlejšími poplatky (příspěvky správní a pod.) přesahuje míru úrokovou z vkladů úsporných nanejvýš o  $1\frac{1}{2}\%$  (§ 84 lit. e) cit. zák. čl. 5 vyk. nař.);

6. společenstva a jinaká sdružení polních hospodářů ke společnému opatrování semen, hnojiv, plemenného dobytka, strojů a náradí nebo jiných potřeb ku provozování polního hospodářství, pokud při tom ryzí užítky se nerozdělují. Ustanovení toto odnáší se zejména k t. zv.

rolnickým besedám, které poskytují různých výhod svým členům majíce po ruku značnější prostředky k nakupování, jsouce účastny cen ve velkém, sníženého dopravného atd., samy nedosahujíce však při obchodech svých ryziho výtěžku vůbec, nebo ukládajíce nabytý výtěžek do fondu rezervního. Dále jsou to sdružení směřující ke společnému zpracování a zpeněžení výrobků, kterých vytěžili jednotliví účastníci ve svém vlastním polním hospodářství, avšak průchod mají tatáž obmezení zde, kterým podrobena jest osvobození jednotlivého polního hospodáře od všeobecné daně výdělkové. Výhoda zákonem propůjčená záleží v tom, že malí rolníci mohou zúčastniti se provozování ve velkém nejsouce podrobeni nikterak přísnějšímu zdanění než-li provozování ve velkém vykonávané osobou jednotlivou. Drobný prodej výrobků polního hospodářství provozovaný, takovýmto sdružením prost je daně tehdy, když prodej děje se v té obci, ve které jest větší část rolnických usedlostí členů společenstva (§ 84 lit. f) cit. zák. a čl. 6 cit. vykon. nař.).

### III. P o d m í n e č n á o s v o b o z e n í .

Výdělková a hospodářská společenstva na zásadě svépomoci zřízení kteráž obmezují svoje obchody podle stanov i ve skutečnosti na vlastní své členy a pak záložny obecní a okresní hospodářské (z kontribučních a berních peněžních fondů vzniklé) jsou osvobozeny od povinnosti berní, jestliže čistý výnos jejich nepřesahuje ročně obnos 300 zl. Osvobození má místo i v tom případě, když

a) svrchu řečená výdělková a hospodářská společenstva od nečlenů půjčky přijímají nebo svou pokladní hotovost ukládají u podniků a ústavů, které jsou povinny veřejným účtováním;

b) když úvěrní společenstva přijímají ku právnímu zabezpečení půjček členům daných záruku od nečlenů, nebo když za své členy vybírají pohledávky u nečlenů (hlavně t. zv. eskomptováním účtů, inkasem pohledávek);

c) když od nečlenů zboží kupují spolky potravní a spolky k opatrování surovin, sdružení polních hospodářů ke společnému opatrování semen, hnojiv, plemenného dobytka, strojů, nářadí nebo jiných potřeb hospodářských;

d) když výrobní společenstva jakéhokoli druhu výrobky své odbývají i nečlenům, avšak co do užívání dělnictva a co do odběru hlavních látek výrobních obmeziti se musí na své členy;

e) když spolky skladní a spolky prostředkující prodej prodávají i nečlenům výrobky od členů vyrobené. (Viz § 85 cit. zák. a čl. 7 prov. nař.).

Zákon rozeznává ve příčině obchodů výrobních společenstev dva případy a sice:

1. společenstvo, kde členové jsou produktivně činní, kdežto látky odbírají se buď od členů nebo od nečlenů; ve smyslu zákona obmezen jest pak obchod na vlastní členy již tehdy, když společenstvo při použití dělnictva zásadně se obmezuje na vlastní členy. Pokud jde o vlastní výrobní činnost, která výrobnímu společenstvu dodává rázu (vyrábění truhlářských výrobků při výrobním společenstvu truhlářů, pořizování zlatnických prací při společenstvu zlatníků atd.), musí býti dle předpisu zákona použito většinou jen členů. Nečlenům dovoleno použití, onemocní-li některý člen nebo brání-li jinak překážky, některému členu v práci, jakož i tehdy, když jest neobyčejný nával práce a podob. Nečlenové nesmějí pak tu býti zaměst-

nání déle 6 měsíců v roce, počet jich nesmí přesahovati polovinu členů, počet jich pracovních dnů nesmí pak obnáseti více, než-li desetinu pracovních dnů členstva, při čemž počítá se pro člena rok o 300 pracovních dnech. Pro vedlejší, podřízené výkony lze přibrati nečleny; nečlen může býti ku př. účetním, cestujícím, korespondentem, vozkou, prodavačem atd. při dotčených společenstvech.

2. Výrobní společenstva, při kterých členové sami dodávají suroviny a buďto sami je zpracují, nebo nečlenům je dají ku zpracování. Obchod obmezen pak tu jest na vlastní členy ve smyslu zák. již tehdy, když odběr hlavních látek výrobních zásadně obmezen jest na členy. Suroviny, jichž zpracováním výrobní společenstvo nabývá svého rázu, musí dle zákona býti odebírány zpravidla jen od členstva a od nečlenů jen tehdy, když by následkem nepředvídaných nebo kromobyčejných událostí množství dodané od členstva nestačilo k normálnímu provozování. Odebíráti suroviny od nečlenů lze nanejvýš jen po 3 měsíce v roce, a množství takto odebrané nesmí převyšovati dvacetinu toho množství látek, které od členů byly dodány. Látky významu podřízeného lze však vždy od nečlenů odebíráti.

3. Výrobní společenstva nevyhovující podmínkám právě tuto pod č. 1. a 2. uvedeným jsou nicméně osvobozena od daně výdělkové, jestliže ryzí výnos jich nepřesahuje ročních 300 zl. (§ 85 cit. zák. a čl. 8 III. provád. nař.).

Rakousko-uherská banka podléhá zdanění podle dosud platných předpisů zák. ze dne 21. května 1887 č. 51 ř. z., kterýmžto zákonem prodloužena byla výsada banky této (§ 86 cit. zák.).

Co se týče podniků, které své obchodování rozšiřují na země koruny uherské, zůstanou v platnosti zákony ze dne 28. července 1871 č. 89 ř. z. a ze dne 11. dubna 1873 č. 54 ř. z.; podobně ohledně Bosny a Hercegoviny, o čemž platným zůstane na dále zákon ze dne 12. prosince 1879 č. 136 ř. z. (§ 87 cit. zák. z r. 1896 a cit. prov. nař. čl. 10).

Proto podléhají podniky sídlící v této polovině říše zákonu nynějšímu z r. 1896, ohledně však výtěžků dobytých ve filiálkách uherských a bosensko-hercegovinských vyměří se daň dle ustanovení dotčených zákonů; o tom vypracovati se má zvláštní vyměřovací výkaz, a rozdělovací který zašle se prostřednictvím finančního úřadu zemského ministerstvu financí. Toliko při vzájemných pojišťovnách má se v rozdělovacím výkazu vyhledati a vykázati jen obnos ryzího pojištění ročního, který na každou polovinu říše připadá (po odečtení vráceného pojistného). Uherské podniky, které mají své tovární sklady nebo továrny v této polovině říše a rakouské podniky, které mají tovární sklady nebo továrny své v Uhersku, posuzují se dle ustanovení zákona z r. 1896 §§ 88—90, čl. 11 prov. nař., jinými slovy platí zde předpisy vydané pro cizozemské podniky vůbec.

Ohledně cizozemských podniků rozeznává pak zákon rozšíření tuzemského provozování do cizozemska a rozšíření cizozemského provozování do tuzemska. V prvním případě podléhá celý výtěžek podniku dani dle předpisů cit. zák. z r. 1896. Jestliže však podnik nějaký vede v cizozemsku odštěpný závod, továrnu, nakupišťe nebo prodejště, jednatelství nebo užívá-li v cizozemsku provozovacích prostředků, lze výtěžek docílený v cizozemsku z daně vyloučiti za těchto podmínek:

a) podnik dokázati musí, že co do výtěžku v cizině nabytému dani jest podroben a v jaké výši; nepodá-li důkazu tohoto nebo nebyl-li výtěžek

v cizozemsku docílený tamtéž dani podroben zcela nebo z části, nutno v tuzemsku vyměřiti daň na výtěžek tento, pokud se týká, na část jeho v cizozemsku nezdaněnou. Jestliže by se v cizozemsku vyměřila daň pevnou sumou podle všeobecných známek výtěžku a nikoli dle výtěžku číselně zjištěného, pokládati sluší za výtěžek v cizině zdaněný obnos přiměřený této sumě pevné; při tom předpokládá se, že daň obnáší 10% resp. 10 $\frac{1}{2}$ % výtěžku.

b) Vyloučení výtěžku v cizozemsku docíleného jest však ještě takto obmezeno:

aa) záleží-li poplatné provozování v odbytu z tuzemska do cizozemska nebo naopak (obchod dovozný, vývozný, podnik obchodní), nesmí se více nežli polovice výtěžku nabytého z odbytu tohoto pokládati za výtěžek cizozemského podniku;

bb) záleží-li poplatné provozování v tom, že v tuzemsku se zboží vyrábí a v cizozemsku odbývá, má se pokládati za výnos provozováním v cizině docílený pouze třetina celého výtěžku;

cc) ve všech ostatních případech (na př. při pojišťovacích společnostech, které mají v cizozemsku své filiálky, při tuzemských dopravních prostředcích, které své provozování rozšiřují až za hranice a pod.), podléhá dani dle cit. zák. z r. 1896 aspoň desetina výtěžku provozováním docíleného.

c) Všecky podniky tyto musí bernímu úřadu prokázati všecky okolnosti potřebné k tomu cíli, aby odůvodněno bylo částečné vyloučení výtěžku ze zdanění; musí tedy zejména předložiti účetní závěrky celého podniku (i cizozemských filiálek), vykázati výtěžek, který podle jich účtování připadá na filiálky cizozemské; berní úřad zkoumá pak, zda výpočet výtěžku podnikem vykázaný srovnává se se skutečnými poměry a zvláště s podmínkami svrchu v odst. b) uvedenými. Shledá-li se, že výtěžek vykázaný není větší, než-li polovina v případě odbytu zboží z tuzemska do cizozemska nebo naopak, v případě v odst. bb) zmíněném že není větší než třetina výtěžku z obchodu s cizozemskem, nepodléhá dani výtěžek cizozemských filiálek, byl-li v cizozemsku zdaněn, a není-li proti jeho výpočtu závažných pochybností. Vždy však musí býti dani podrobena suma přebývající přes polovici, pokud se týká, třetina vyšetřeného výtěžku z obchodu s cizozemskem provozovaného. Podobně jest postupovati ve všech ostatních případech.

Zásady zde vyložené mají obdobně průchod i v tom případě, když by podnik při obchodování s cizozemskem vykazoval ztráty; i zde pokládati se má za výtěžek — pokud jde o případ v odst. aa) — nanejvýš polovina výtěžku, pokud jde o případ v odst. bb), nanejvýš třetina, v ostatních případech v odst. cc) naznačených nanejvýš dvě desetiny výtěžku docíleného z celého provozování. Rozšíří-li cizozemský podnik obchod svůj do území, ve kterém platí tento zákon, podléhá dani dle předpisů tohoto zákona hlava II. V případě tom bude cizozemský podnik povinen zříditi si zastupitelstvo a to již dle čl. IV. cis. nař. ze dne 29. listopadu 1865 č. 127 ř. z., pokud se týká, zákona ze dne 29. března 1873 č. 42 ř. z.; jinak bude podnik takový ve smyslu §§ 90 a 265 vyzván, aby si zřídil zde bydlicího zástupce pro všecky berní záležitosti. Neuposlechl-li by vyzvání toho, stíhán bude tresty pořádkovými dle § 250.

Ustanovený zástupce předloží bernímu úřadu všecky pomůcky potřebné k výpočtu výtěžku z provozování tuzemského. Při provozování záležejícím

v odbytu zboží z cizozemska do tuzemska neb naopak nebo záležejícím z výroby zboží v cizozemsku a v prodeji jeho v tuzemsku má býti v tuzemsku podrobena dani aspoň polovice, pokud se týká, třetina výtěžku dobytého z tohoto provozování.

### B) Předmět daně.

#### I. Základ zdanění.

Daň výdělková podnikům veřejně účtujícím dle tohoto zákona uložená vyměřuje se ročně a to pravidelně podle ryzího výtěžku, jehož vydobyl podnik v posledním obchodním roce předcházejícím roku bernímu. V prvním roce působnosti tohoto zákona bude předmětem zdanění výtěžek docilený od 1. ledna 1897 až do 31. prosince 1897, srovnává-li se rok obchodní s rokem kalendářním; uzavírá-li však podnik svůj obchodní rok 30. června každého roku, bude základem daně výtěžek nabytý od 1. července 1896 do 30. června 1897.

Při nově založených podnicích má býti vzat za základ zdanění ryzí výtěžek vyzískaný v tom roce, ve kterém počalo provozování, jak pro první tak i pro druhý a po případě i pro třetí rok kalendářní; jestli tedy ku př. počal jistý podnik 1. květnem 1898 a svou bilanci 30. dubnem 1899 uzavřel, jest zisk v tomto obchodním roce vytěžený základem zdanění jak pro rok 1898, tak i pro rok 1899 a 1900.

Jestliže poslední obchodní závěrka obsahuje toliko část roku obchodního nebo větší dobu nežli jednoroční, pokládá se za ryzí výtěžek roku obchodního ta částka, která připadá na poměr doby provozovací k době jednoho roku; obsahuje-li tedy ku př. poslední obchodní závěrka toliko dobu od 1. října 1897 až do 31. prosince 1897, podroben bude dani čtvernásobný ryzí výtěžek za období to vyzískaný; obsahuje-li však závěrka tato dobu od 1. října 1897 až do 31. prosince 1898, tu bude základem zdanění toliko 12 patnáctin ryzího výtěžku.

Ustanovením, že při zdanění má býti pokaždé za základ vzat výtěžek celého roku, není vyřčeno, že má býti též pokaždé daň za celý rok zapravena; stanoví § 117 cit. zák., že berní povinnost vzchází teprve počtím podniku, a § 118 předpisuje, že berní povinnost zaniká koncem berního čtvrtletí, ve kterém podnik přestal. Podle toho vyměřovati jest daň i pro podniky nově vzniklé vždy na základě ryzího výtěžku připadajícího na jeden rok, avšak výše její za období provozovací řídí se dle poměru, v jakém se má doba jednoho roku k době, po kterou provozování v tomto roce trvalo; při tom počítá se 365 dní na rok obyčejný, na rok přestupný pak 366 dní.

Byl-li nějaký podnik během berního roku zastaven, odepíše se ta část z daně uložené na ryzí výtěžek roční, která připadá na čtvrtletí roku berního následující po zastavení podniku.

Aby se s vyměřením daně nemusilo čekati až do výkazu první rozvahy podniku, má se dle zákona při podnicích nově zřízených vyměřiti daň nejprve prozatímně; tohoto prozatímného vyměření není však třeba

a) u výdělkových a hospodářských společenstev osvobozených od daně výdělkové dle § 85 cit. z. z r. 1896,

b) u vzájemně pojišťovacích společností,

c) u spořitelén.

Toto prozatímné zdanění provede se při zcela nově vzniklých podnicích u výměře nejmenší t. j. stanoví se na  $\frac{1}{1000}$  veškerého zakládacího kapitálu, při pojišťovacích společnostech na akcie vyměří se  $\frac{1}{1000}$  splaceného kapitálu akciového. Není-li nově poplatný podnik úplně novým, nýbrž pojal li zcela nebo z části do sebe jeden nebo několik dosavadních podniků, bere se za základ zdanění příjem pravděpodobný t. j. buďto čtyřprocentní výnos roční kapitálu akciového, nelze-li však s pravděpodobností očekávati výtěžku čtyřprocentního, jest základem zdanění výtěžek roční, který lze očekávati asi podle rozsahu obchodu a podle jiných obchodů provozovaných za týchž okolností; část výtěžku pak, která poměrně připadá na provozovací dobu v prvním kalendářním roce trvání podniku, zdaní se 10<sup>0</sup>/<sub>0</sub>, pokud se týká 10<sup>1</sup>/<sub>2</sub><sup>0</sup>/<sub>0</sub>.

Když pak první rozvaha byla sestavena, nastoupí místo zdanění prozatímného zdanění definitivní. (Srv. o tom § 91 a 92 cit. zák. z 25. října 1896 č. 220 a cit. vyk. předpis k zákonu tomuto z r. 1897 č. 124 ř. z. čl. 12 a 13.)

## II. Vypočtení základu zdanění.

Základem zdanění podniků veřejně účtujících má býti vyzískaný ryzí výtěžek (§ 92 cit. zák. a čl. 14 cit. vyk. předp.). Východiskem ku vyhledání tohoto základu zdanění jsou zásadně rozvahové (bilanční) přebytky (§ 93 cit. zák.). Při tom sluší přihlídati předem k zisku nebo ztrátě, které jsou v rozvaze vykázány, a k účtům zisku a ztráty vyliučujícím tento závěrečný výsledek, v nichž právě má být ryzí výtěžek vyličen. V ustanovení § 93 jest vyřčeno, že příště při určování základu zdanění nebude tak důležitá skutečnost, zda jistý příjem nebo vydání se stalo, nýbrž ta okolnost, zda hospodářsky a účetnicky správně a přiměřeně byl uveden v knihách podniku. Zákon přimyká se tu k obvyklé praxi obchodní co do vyhledávání čistého výtěžku a umožňuje tím, aby se účet zisku a ztráty resp. rozvaha výtěžku mohla položití za základ při výpočtu daně. Podle zásady této budou se pokládati za výdaje ve shodě s pravidly o sdělávání správné rozvahy na př. odpisy jistých obnosů, třeba tu nebylo skutečných výdajů na opatření náhradních věcí, nebo ztráty kursovní, třeba příslušné papíry nebyly zcizeny a proto skutečná ztráta nenastala, konečně škody pojištěné, třeba byly teprve ohlášeny, avšak pojišťovací společností ještě vyplaceny nebyly. Ovšem úřadové berní mají v pochybných případech právo přezkoumati správnost a přiměřenost příslušných položek; tohoto práva má se však užiti jen výjimkou, zejména u menších podniků (živnostenská a hospodářská společenstva). U takových podniků lze s těží očekávati přílišné nastřádání záloh atd. a mimo to mohlo by úzkostlivé provádění tohoto opatření nepříznivě působiti na rozvoj těchto sdružení, anadž zpravidla nemají osob v účetnictví vyškolených. Zmínčné rozvahové přebytky mohou vzejíti z vlastního provozování podniku nebo z propachtování jeho; nerozhodným jest způsob, jakým jich podnik užívá, zdali tedy rozdělují se jako úroky, dividendy, tantiémy, zdali ukládají se do fondů rezervních nebo převádějí se na účet příští nebo zdali jinakým způsobem se jich užívá.

Podle toho nesmějí se z pravidla vylučovati ze základu zdanění (z čistého výtěžku) tantiémy, praesenční marky, remunerace atd. vyplácené z rozvahových přebytků představenstvu podniku (správní radě, dozorcům

radě, ředitelstvu atd.); opačně tomu jest při tantiémách vyplácených podle smlouvy zřízencům podniku (§ 95 lit. h. cit. zák.) Pokud by části výtěžku byly in natura rozděleny (na př. při společenstvech výrobních) a nebyly by obsaženy v rozvahových přebytcích, musí se části ty podle své tržní hodnoty v penězích oceniti a k rozvahovým přebytkům připočísti (čl. 14. cit. vyk. předp.). Ze zákonného ustanovení, že základem zdanění jest ryzí výtěžek, vyplývá, že nesmí se tytéž výdaje několikráte odečísti ať v té či v oné formě (čl. 14. cit. vyk. předp.). Dodati dlužno, že při vyměřování daně z podniků státních, zemských a obecních, pokud sem náležejí, bere se za základ zdanění ryzí výtěžek každého jednotlivého podniku. Provozují-li jiní poplatníci někoik podniků, jest základem zdanění součet ryzích výtěžků všech podniků zmenšený o ztráty, které se vyskytly u jednotlivých těchto podniků. (Srv. § 93 cit. zák.)

### 1. Přebytky rozvahové.

K rozvahovým přebytkům počítá cit. zákon v § 94 řadu položek určených k těmto účelům:

a) aby rozmnožen byl kapitál v podniku uložený. Tím sluší rozuměti všecky způsoby investic, jako zakoupení pozemků, vystavění budov, opatření strojů atd., jakož i náklady spojené s opatřením kapitálu (kolky, poplatky záznamu na bursách, náklady tiskové a inserční atd.) (§ 94 lit. a) cit. zák., čl. 18. cit. prov. nař.);

b) aby splaceny byly kapitály od účastníků v podniku uložené, i aby umořeny byly takové dluhy, jichž zapravení z běžných výtěžků zvyšuje podle zásad správné rozvahy majetkové saldo podniku, nebo které vztahují se k takovým zálohám nebo příspěvkům, které podle § 95 lit. c. nebyly pojaty v základ zdanění. Za takové splátky sluší míti zejména i obnosy, jichž užito ku zaplacení vylosovaných akcií, priorit a dílčích úpisů podniku. Obnosy, které připadly podniku tím, že slosované dlužní papíry a úrokové a dividendové kupony nebyly v čas presentovány, nemohou se odečísti, pokud se týká, nemohou se vyloučiti z čistého výtěžku. Konečně nemohou být odečteny splátky na příspěvky zárukové a na zálohy státní, které mají ráz půjček podniku poskytnutých; proto se také příjem jich nepočítá mezi příjmy poplatné, čímž liší se od nesplatných subvencí a státních podpor. (§ 94 lit. c. cit. zák. a čl. 18. prov. nař.)

c) Dále nelze odečísti z ryzího výtěžku částky, jichž upotřebeno bylo k tomu, aby zúrokovány byly kapitály v podniku uložené (v akciích, v prioritních akciích, v závodních vkladech, ve společečenských podílech a pod.), jakož i kapitály, které jsou půjčeny na prioritní obligace nebo jinaké dílčí úpisy dlužní nebo na hypoteku, pokud jsou částmi kapitálu zakládacého. Vyňaty jsou však části ony, kterých užito bylo k zúrokování zástavních listů nebo komunálních obligací statutárně uhrazených a skutečně vydaných. Sluší tedy úroky kapitálu v podniku trvale uloženého započísti do ryzího výtěžku; za kapitál trvale v podniku uložený pokládati jest zejména každý kapitál, který jest podniku půjčen na hypotekární jistotu, pokud podnik neprokáže, že kapitál tento nelze míti za část kapitálu zakládacého; podle výslovného nařízení zákona nelze však za část kapitálu provozovacího pokládati kapitály půjčené na zástavní listy a na komunální obligace. Stejně pravidlo platí obdobně co do listů melioračních a železničních úpisů dlužních vydaných dle zákona ze dne 31. prosince 1894

č. 2. ř. z. z roku 1895, čl. VII. Podobně nelze míti za část kapitálu zakládacího vklady úsporné u spořitelén a záložen; protož úroky z vkladů těch odečtou se od ryzího výtěžku (§ 95 lit. c. cit. zák.). (Srv. § 94 lit. c. cit. zák. a cit. vyk. předpis čl. 19.)

*d)* aby poskytnuty byly zárukové příspěvky, zálohy a doplatky jiným podnikům (§ 94 cit. zák.).

*e)* Rovněž sluší při zdanění přihlídati k darům a jiným věnováním, pokud jich obchodování nevyžaduje nebo pokud jich nedává některé výdělkové a hospodářské společenstvo nebo záložna ústavům dobročinným. Remunerace poskytnuté zřízencům podniku za jich služby, jakož i příspěvky nemocenské zřízencům nebo jich rodinám dávané pokládají jest za výdaje, jichž provozování obchodu vyžaduje a odečtou se proto z ryzího výtěžku. Za výdaje vyňaté ze zdanění budtež vůbec pokládány takové dary, které se dávají odměnou za zvláštní zásluhy a podnik nebo za zvýšení zájmu na rozvoji obchodu osobám jiným nežli členům představenstva, správní rady atd.; dále dary, které se srovnávají se všeobecným zvykem na př. osobám udržujícím obchodní spojení s podnikem (dary novoroční); podobně i obnosy, které platí některé pojišťovny jednotlivým hasičským spolkům (§ 94 lit. d) a *e)* cit. zák. a čl. 20 prov. nař. k cit. zák.).

*f)* Náleží sem částky, kterých užito bylo k tomu, aby zaplácena byla daň s přírážkami připadající na podnik veřejným účtováním povinný; dani této rovná se daň z výdělku podle dosavadních zákonů vyměřená, jakož i daň z příjmu třídy první a třetí. Předpis tento netýká se však daní jiných, které podnik platí, jako jsou: všeliké daně nepřímé, daně, které platí podnik podle smlouvy za úředníky, dolnorakouská daň chudinská atd. Uvolil-li se podnik zapravovati ze svého důchodovou daň připadající na úroky a důchody od něho vyplácené, lze daň tuto odečísti od ryzího výtěžku jen tehdy, když možno ze základu zdanění vyloučiti úroky a důchody dani důchodové podrobené. Podotknouti sluší, že úchytkou ze zákona ze dne 27. prosince 1880 č. 151 ř. z. nelze příště ani zemské, obecní a jinaké přírážky k této dani výdělkové pokládati za vpočitatelné položky výdajové; ustanovení toto má obdobnou platnost co do přírážek k dani dle cit. zákona z r. 1880 vyměřené.

*g)* Konečně pojaty budou do základu zdanění ony částky, kterými se uhradily rozvahové ztráty z let předešlých na nový účet přenesené. Z toho vyňata jest však u společenstev výdělkových a hospodářských požívajících výhody § 85 ona ztráta, která vznikla v obchodním roce předcházejícím bezprostředně roku bilančnímu a vypočtená podle ustanovení tohoto zákona. Ustanovení toto srovnává se úplně s úmyslem zákona, aby zdaněn byl pokaždé celý výtěžek roční každého podniku (cit. zák. z r. 1896 § 94 *f)* a čl. 21 cit. vykon. předp.).

## 2. Srážky.

Do základu zdanění nepočítají se, resp. srážejí se z rozvahových přebytků tyto položky:

*a)* rozvahové výtěžky z předešlých let přenesené;

*b)* ryzí výnosy z předmětů podrobených dani pozemkové a domovní a sice tím obnosem, který slouží za základ pro vyměření daně pozemkové a domovní. U předmětů podrobených domovní dani třídní má se za ryzí výnos ta částka, kterou by vynéstí musil předmět, kdyby podroben byl domovní dani činžovní a to tak, aby domovní daň činžovní se rovnala

domovní dani třídní z předmětu skutečně předepsané. Podle toho tedy může být z příjmů vyloučen katastrální ryzí výnos dani pozemkové podrobený, dále výnos z budov ve smyslu § 7 zák. ze dne 9. února 1882 č. 17 ř. z. a čl. III. tohoto zákona podrobený 5<sup>0</sup>/<sub>0</sub> dani uložené na ryzí výnos budov osvobozených od domovní daně činžovní, konečně výnos z budov podrobený skutečně domovní dani po srážce procent udržovacích a uměřovacích. Výnosy takto odpočítatelné zahrnují v sobě též daň pozemkovou a domovní z dotyčných nemovitostí zapravovanou. Aby tato částka nebyla po případě dvojnásobně započtěna, odečísti sluší obnos reálních daní s přírážkami od výnosu z nemovitostí, nebo zmenší se výnos z nemovitostí o částku, která základem jest pro vyměření daně pozemkové a domovní, avšak v položce »daně« vyloučiti se musí obnos daní reálních s přírážkami. Z téhož důvodu není započítatelnou položkou výdajovou ekvivalent poplatkový, pokud vybírá se z hodnoty věcí nemovitých. Může se však státi, že obnos vyloučený z příjmů často je menší nežli celkový výnos z pozemků a ze stavení; tak ku př. při dani pozemkové tehdy, když skutečný výnos pozemků převyšuje ryzí výnos katastrální nebo když je větší pachtovné z pozemků a pod.

Kdyby jistý podnik v účtech vydaných nevykázal výnosu ze svých nemovitostí, bude výnos ten k účelu zdanění vyšetřen dle shora uvedených zásad a zbývající poplatná část výnosu připočte se ku přebytkům rozvahovým.

Užívá-li se nějaké nemovitosti při provozování vlastního obchodu (k. př. domu při obchodu bankovním), ocení se na penězích užívání to a uvede se jak v příjmech, tak i ve výdajích podniku, nebo vůbec se k užívání tomu při sdělání účtů nepřihlédne. (§ 95 lit. a) b) cit. zák. a čl. 16 cit. vykon. předp.)

c) Obdržené příspěvky z záruk ové nebo z áloh y státní nepočítají se též mezi příjmy poplatné, čímž se liší od nesplatných subvencí a státních podpor. (Srv. § 95 lit. c) cit. zák. a čl. 16 cit. vykon. předp.)

d) Dále uvádí zákon rezervy pojistného, které u pojišťoven jsou k tomu ustanoveny, aby uhrazena byla pojištění na konci roku ještě neprošlá a pak obnosy, které koncem roku ještě nebyly vyplaceny za škody již ohlášené nebo za jinaké případy pojištění. Toto ustanovení těsně souvisí s vydáváním účtů při společnostech pojišťovacích předepsané minist. nařízením ze dne 5. března 1896 č. 31 ř. z. Podle tohoto nařízení (§ 28) musí totiž společnosti pojišťovací určitou část přijatého pojistného rezervovati ku splnění svých závazků jdoucích za hranici roku provozovacího, musí obnos ten zvláště ukládati a jej odděleně v účtech svých vykazovati. Reservám pojistného rovnají se přenosy pojistného, t. j. suma pojistného, které bylo zapláceno napřed za určitou část roku budoucího.

Dospělé závazky ze smluv pojišťovacích — třeba by ještě nebyly skutečně splněny — mohou být zapsány jako výdaje známým nebo přibližně vypočteným obnosem. Tyto t. zv. »rezervy pro škody« nejbližšího roku jeví se vlastně jakožto příjem, skutečně pak vyplacené sumy pojišťovací v nejbližším roce jakožto výdaje. I mohla by tato výhoda zákonem poskytnutá podnikům veřejně účtujícím poškoditi berní důchodky potud, že by příliš vysokým odhadem rezerv pro škody byl vypočítán v jednom roce příliš nepatrný základ pro zdanění v neprospěch nejbližšího roku.

Proto se i zde obmezuje právo ku prozkoumání příslušných položek, kteréžto jinak v podobných případech berním úřadům přináležejí. (Srv. § 95 lit. *d*) cit. zák. a čl. 23 cit. vykon. předpisu a čl. 14 č. 5 téhož vykon. předpisu.)

*e*) Dalším případem jsou všechny pasivní úroky podnikem zaplacené, pokud není výslovně nařízeno, aby pojaty byly v ryzí výtěžek; jsou to zejména úroky lombardní a eskomptní, úroky ze vkladů úsporných, deposit, vydaných poukázek pokladničních, prostě upsaných půjček, dále úroky, které dány byly za zástavní listy nebo komunální obligace statutárně uhrazené a skutečně vydané. Tímto ustanovením liší se podstatně nový zákon z r. 1896 od patentu o dani výdělkové, kterýž zásadně nedovoloval, aby pasivní úroky podnikem placené byly odečteny od výtěžku obchodního (kterýž nyní však obsahuje i všechny přijaté úroky aktivní). (Srv. § 95 lit. *e*) cit. zák. a čl. 24 cit. vyk. předp. a sl. 19 téhož předpisu.)

*f*) Započitatelnou položkou výdajovou jsou dále obnosy odepsané z inventáře nebo z provozovacích zařízení a representující zhoršení neb opotřebenání jeho, dále ztráty na podstatě, na kursu nebo jinaké ztráty vzniklé při obchodování; konečné ony částky z výtěžku, které se ukládají do zvláštních fondů (ku př. do fondu pro odpisování, do fondu umořovacího, do rezervních fondů pro ztráty a pod.). Fondy tyto musí býti však dle stanov určeny ke krytí schodku a ztráty způsobu určitě naznačeného, při čemž se předpokládá, že schodek a ztráty tohoto způsobu již nastaly, anebo že je lze očekávati jakožto nevyhnutelný výsledek poměrů obchodních. V případech pochybných může berní úřad od znalců dáti vyšetřiti přiměřenost odepsaných, pokud se týká uložených částek.

Spořitelny, pojišťovny, jakož i výdělková a hospodářská společenstva a záložny požívající osvobození od daně výdělkové ve smyslu tohoto zákona, kteréžto podniky přidělují zvláštním rezervám pro ztráty kursovní své kursovní zisky pouze v účtech uvedené, mohou z ryzího výtěžku i takovéto zisky vyloučiti. Upotřebí-li se odepsaných částek ku pořízení nového inventáře nebo provozovacích zařízení, nemá se skutečnost tato pokládati za zvětšení kapitálu v podniku uloženého (§ 94 lit. *a*) cit. zák. a čl. 25 cit. vykon. předp.).

Zákon žádá výslovně, aby částky rezervované pro zvláštní účely podniku byly přiděleny do zvláštních fondů výlučně věnovaných zmíněným účelům — do t. zv. zvláštních fondů rezervních, jako jsou rezervní fondy pro odpisy, pro amortisace, pro obnovu kolejnic, pro nejisté pohledávky, pro ztráty kursovní a pod.

Kromě toho z čistého výtěžku se smějí vyloučiti též skutečně vydané běžné náklady na opravu a udržování strojů, inventárních předmětů, továren, budov, pozemků atd., kteréžto náklady vykazuje všeobecný účet provozovací, pokud zákon opak nestanoví; berní úřady mají dbáti toho, aby zhoršení a opotřebenání předmětů nebylo dvakráte odpočítáno a sice jakožto odpis věcný a jakožto vydání za správu nebo udržování předmětů. (Srv. o tom § 95 lit. *f*) cit. zák. a čl. 25 cit. vykon. předpisu.)

*g*) Jakožto další případ započitatelných položek výdajových jsou příspěvky dané ku zaopatření zřízenců a tantiémy vyplacené podle smlouvy zřízencům podniku. Vydání tato mohou být vyloučena z ryzího výtěžku i tehdy, kdyby nebyly uvedeny již ve všeobecném účtu provozovací

vacím, kterýž z pravidla výtaje ty vykazuje. (Srv. § 95 lit. g) a h) cit. zák., čl. 26 a 14 vykon. předp.)

h) Konečně vyloučí se ze základu zdanění u spořitelen, u výtěžkových a hospodářských společenstev a záložen požívajících osvobození od daně výtěžkové remunerační, které z ryzího výtěžku poskytují se členům představenstva a dozorní rady nebo zřízencům podniku za služby jemu vykonané. Jestliže u výtěžkových a hospodářských společenstev celý výtěžek podniku nebo část jeho rozděluje se mezi členy podle práce konané nebo podle dodaných látek atd., započítá se tento obnos rozdělený mezi ryzí výtěžek; avšak společenstva zmíněná mohou jakožto výdaj odečísti obnos rovnající se tržní hodnotě těchto dávek, čítající v to i závdavky členům napřed vyplacené. Ustanovení tato mají na zřeteli zejména společenstva odbytová a výrobní, kdež zpracují se toliko látky od členů dodané, pokud se týká, kdež členové sami jen jsou s výrobou zaměstnání. Tu naskytá se často, že konečný výtěžek společenského podniku rozděluje se členům podle poměru dodaných surovin resp. vykonaných prací. V takovém případě nezáleží do jisté míry společníkům na tom, zda cena za látky dodané, resp. mzda za vykonané práce jest vysoká či nízká; případně jim totiž podle toho, který případ skutečně nastane, buď menší nebo větší podíl z konečného výtěžku. Proto nebývá zhusta cena za dodané látky nebo vykonanou práci prozatím ani stanovena, nýbrž výše její určí se později a členům dostává se prozatímných splátek nebo záloh. Zákon stanoví tedy, že jsou společenstva zmíněná v případech těchto oprávněna zapisovati do vydání svého provozovacího účtu skutečnou tržní hodnotu místo těchto dílčích splátek a tím redukovati rozvahový zisk na skutečnou a pravou míru. Avšak společenstva smějí toliko tržní cenu zapisovati a berní úřad může zaříditi přiměřenou opravu zapsaných cen surovin nebo práce, jestliže by ceny ty uvedeny byly u výši příliš značné a tím rozvahový zisk snížen a základ zdanění přes míru zmenšen. Vyhledávání tržní hodnoty nařídí se jen výjimečně a sice jen tehdy, když společenstvo o to žádá, nebo když na základě zapsaných cen nebo nápadně velkého nebo malého výtěžku obchodního vznikají závažné pochybnosti o správnosti a přiměřenosti těchto položek (zejména u menších společností).

Je-li toho třeba, vyhledá se cena tržní na základě výpovědi stran a dobrozdání znalců, kteří při tom uvážiti mají všechny zvláštní poměry tohoto společenstva (jakkost výrobků, pravidelnost odbytu, způsobilost dělníků, toliko občasné jich zaměstnání atd.). (Srv. § 95 lit. i) a k) cit. zákona a čl. 27 cit. vykon. předpisu; pak čl. 93, 94 e), a § 85 cit. zákona).

Odepisování určitých částek z ryzího výtěžku a rezervního zisku má za účel hraditi výdaje, ztráty a zhoršení inventáře nebo provozovacího materiálu; aby se zabránilo bezdůvodnému ztenčování ryzího výtěžku, nutno sledovati způsob, jakým se účtují a užívají peníze, kterých se nastřádalo bez placení daní. Zvláště k tomu sluší přihlídati, zda užívá se peněz dle původního jich určení či teprve dle pozdějších potřeb podniku. Dodatečné zdanění nastřádaných peněz v těchto rezervách a fondech nastupuje tehdy, když upotřebí se jich způsobem přivolávajícím povinnost berní. Tomu tak jest zejména tehdy, když při zrušení společenstva nebo spolku dají se z těchto fondů členům platy, které přesahují skutečně vložený základní kapitál ale doposud ještě neumořený. Ovšem že platy z těchto fondů vy-

placené podléhají dani jen potud, pokud nebyly výjimečně již dříve zdaněny úspory přikázané řečeným fondům a rezervám; důkaz o tomto dřívějším zdanění musí podnik provést. Podá-li pak důkaz o tom, podrobí se dotyčné úspory dani potud, pokud zdaněny nebyly, jinak však uloží se na částky dosud nezdaněné v tom poměru, ve kterém se tyto mají k uloženým částkám již zdaněným. Když by ku př. ve fondu obnášejícím 3000 zl. bylo za 1000 zl. zdaněných částek, a užilo by se částky 1500 zl. způsobem přivolávajícím zdanění, zdaní se dodatečně toliko 1000 zl. (Poměr tu jest 2 : 1). Takovéto částky, které se vyplácejí z obnosů zcela nebo částečně nezdaněných a které dani podléhají, podrobí se dani z pravidla současně s podnikem samým; nemělo-li by zdanění takové již místa, zdaní se samostatně a to pro ten rok, ve kterém se tyto platy poskytnou.

Za účelem dodatečného zdanění musí členové představenstva, pokud se týká, likvidátoři podniku oznámiti bernímu úřadu shora vylíčené upotřebení zvláštních fondů rezervních. K stejnému účelu stanoví zákon, že s rozdělením společenského jmění sečkatí se musí tak dlouho, až se zapraví dlužné daně, pokud se týká, že musí být k tomu cíli potřebný obnos soudně uložen nebo jinak zajištěn. Nestalo-li by se tak, ručí členové představenstva nebo likvidátoři osobně a solidárně za splnění povinnosti berní. (Srv. o tom § 96 cit. zákona a čl. 28 cit. vykon. předpisu).

Jako zákon nakládá po stránce berníčné s částkami uloženými do všeobecných fondů rezervních jinak než-li s obnosy přidělenými do zvláštních fondů rezervních, tak obdobně jinak posuzuje výdaje učiněné ze všeobecných fondů rezervních a zvláštních fondů rezervních. Výdaje, které by podle povahy své náležely do všeobecného účtu provozovacího a které zapravují se místo z běžného výtěžku z rezervního fondu všeobecného, vylučující se ze základu zdanění; neboť tím, že uložily se dříve uspořené částky zdaněné do rezervního fondu, nezmenšil se základ zdanění. Naproti tomu nesmí se vyloučiti ze zdanění ztráty a výdaje uhražované ze zvláštních fondů rezervních (zřízených z nezdaněných částek), poněvadž tím, že svého času byly přikázány bez daně do fondu pro výdaj nastávající, snížen byl základ pro zdanění a nesmí se ještě jednou zmenšiti, nastane-li skutečně výdaj tento.

Uloží-li se zvláštním způsobem rezervní fondy a vzejdou z toho také výdaje, počítá se toliko ryzí výtěžek z těchto fondů; vznikla-li při tom ztráta, přihlíží se k ní při vyměrování daně toliko v tom případě, když ztráta ta stihla rezervní fond zřízený ze zdaněných částek. Jinak počítá se výtěžek docílený z rezervních fondů zvláštním způsobem uložených (ku př. zakoupením domů, cenných papírů a pod.) zpravidla k celkovému ročnímu výtěžku celého podniku. Jen upotřebí-li se výtěžku některého fondu zvláštního (rezervního) k uhrazení vzdání připadajících tomuto fondu dle jeho určení, v tom případě nečítá se výjimkou výtěžek zvláštního fondu rezervního k ročnímu výtěžku celého podniku. Výjimka tato jeví se být pouhou kompensací mezi příjmem a vydáním o sobě započitatelnými, poněvadž v takovém případě nesmí se zařaditi do všeobecného účtu provozovacího ani vydání zaplacená z výtěžku tohoto zvláštního fondu rezervního. Zejména může se pak takováto kompensace naskytnouti i v těch případech, kde dle předpisu zákonného mají se výtěžky všeobecných fondů rezervních připočísti k ročnímu výtěžku podniku, na př. užije-li se výtěžku z fondu vzniklého ze zdaněných částek na vydání, která by jinak měl nésti všeobecný účet provozovací.